

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 2065

Warszawa, 22 kwietnia 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Tadeusza Kopcia.

(-) Tadeusz Arkit; (-) Urszula Augustyn; (-) Beata Bublewicz; (-) Andrzej Buła; (-) Marek Cebula; (-) Ewa Drozd; (-) Zenon Durka; (-) Mariusz Grad; (-) Iwona Guzowska; (-) Agnieszka Hanajczyk; (-) Jolanta Hibner; (-) Jarosław Katulski; (-) Jan Kaźmierczak; (-) Magdalena Kochan; (-) Witold Kochan; (-) Tadeusz Kopeć; (-) Adam Krupa; (-) Marek Krzakała; (-) Dariusz Lipiński; (-) Katarzyna Matusik-Lipiec; (-) Antoni Mężydło; (-) Aldona Młyńczak; (-) Izabela Katarzyna Mrzygłocka; (-) Tadeusz Naguszewski; (-) Sławomir Neumann; (-) Andrzej Nowakowski; (-) Marzena Okła-Drewnowicz; (-) Danuta Olejniczak; (-) Andrzej Orzechowski; (-) Maciej Orzechowski; (-) Witold Pahl; (-) Sławomir Piechota; (-) Danuta Pietraszewska; (-) Jarosław Pięta; (-) Norbert Raba; (-) Ireneusz Raś; (-) Grzegorz Roszak; (-) Andrzej Ryszka; (-) Henryk Siedlaczek; (-) Witold Sitarz; (-) Bożena Sławiak; (-) Michał Szczerba; (-) Piotr Tomański; (-) Renata Zaremba; (-) Ryszard Zawadzki; (-) Marek Zieliński; (-) Wojciech Ziemniak.

USTAWA

z dnia ..... 2009 r.

o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych

Art. 1. W ustawie z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10a dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„ 3. Do spłaty pozostałego po 20 latach systematycznej i terminowej spłaty zadłużenia z tytułu kredytu mają zastosowanie przepisy ustawy, z pominięciem przepisów dotyczących przejściowego wykupu odsetek”.

2) po art. 11a dodaje się art. 11b w brzmieniu:

„Art. 11b. Kredytobiorcy, dokonującemu spłaty zadłużenia na warunkach, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 5 oraz art. 11 ust. 6 zmniejsza się o 50% zadłużenie z tytułu odsetek skapitalizowanych oraz umarza się 50% zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek, stanowiących podstawę do zastosowania art. 10 ust. 1 pkt 5 i art. 11 ust. 6 ustawy.

3) po art. 12a dodaje się art. 12b-12c w brzmieniu:

„Art. 12b. 1. Z budżetu państwa przeznaczają się środki finansowe na spłatę wierzytelności banków z tytułu zmniejszenia zadłużenia z tytułu skapitalizowanych odsetek.

2. Na podstawie uchwały walnego zgromadzenia wyrażającego zgodę na spłatę zadłużenia z tytułu kredytu lub kredytów zaciągniętych przez spółdzielnię mieszkaniową, spółdzielnia może dokonać za swoich członków spłat, o których mowa w ust. 2,

3. Po dokonaniu spłat, o których mowa w ust. 2 spółdzielni przysługuje roszczenie do członków o zwrot środków finansowych stanowiących równowartość dokonanej spłaty.

Art. 12c. 1. Na wniosek kredytobiorcy:

1) którego przeciętny dochód gospodarstwa domowego w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego w kwartale poprzedzającym dzień złożenia wniosku wyniósł mniej niż 110% kwoty najniższej emerytury wynikającej z komunikatu Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłaszanego na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz.353, z późn. zm.²⁾) obowiązującego w tym kwartale oraz

2) wobec którego przed wejściem w życie niniejszej ustawy zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne dotyczące zadłużenia z tytułu niespłaconego kredytu,

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 213, poz. 2157, z 2005 r. Nr 94, poz. 786 oraz z 2006 r. Nr 53, poz. 385 i Nr 249, poz. 1828.

zadłużenie wobec Skarbu Państwa podlega umorzeniu przez bank na dzień złożenia wniosku.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, bank odstępuje od egzekucji względem poręczyciela, przeciwko któremu bank dochodzi roszczenia.”

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

UZASADNIENIE

Projektowana nowelizacja ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115, z późn. zm.), ma na celu częściowe rozwiązanie problemu spółdzielczych kredytów mieszkaniowych tzw. starego portfela.

Obowiązująca od 1 stycznia 1996 r. ustawa o pomocy państwa w spłacie (...) dotyczy pomocy państwa w spłacie długoterminowych (40- 60 letnich) kredytów mieszkaniowych, zaciągniętych przez spółdzielnie mieszkaniowe do dnia 31 maja 1992 roku (rozliczanych z bankiem kredytującym nawet do 1995 roku). Wprowadzone tą ustawą nowe formy pomocy państwa, miały na celu stopniowe rozwiązywanie nabrzmiałego problemu zadłużenia z tytułu ww. kredytów.

Podstawowe formy pomocy to:

- limitowane oprocentowanie kredytów (a także zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek) – średnie oprocentowanie w 2008 r. - 6,56 %,
- tzw. normatyw, limitowana wysokość wymiaru miesięcznej spłaty kredytu – w 2009 r. wynosi 2,90 zł za 1 m² powierzchni użytkowej mieszkania,
- przejściowy wykup odsetek oraz wykup odsetek skapitalizowanych. W okresie obowiązywania ustawy z budżetu państwa były wydatkowane środki na przejściowy wykup odsetek oraz na wykup odsetek skapitalizowanych. W latach 1996 – 2008 na ten cel z budżetu państwa wydatkowano ponad 7,1 mld zł, w tym na przejściowy wykup odsetek 6,8 mld zł, natomiast na wykup odsetek skapitalizowanych 0,3 mld zł.
- system umorzeń części zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek, przewidyjący m.in., iż w latach 2018 – 2025 umorzone zostanie pozostałe, niespłacone zadłużenie wobec budżetu państwa i wobec banków z tytułu skapitalizowanych odsetek, co faktycznie będzie oznaczało zakończenie spłaty ww. kredytów i stosowanie pomocy państwa,
- okresowe zawieszenie spłaty kredytu najuboższym kredytobiorcom, maksymalnie przez okres 20 kwartałów w całym okresie spłaty (obecnie okresy zawieszenia wyczerpują się).

Jeden z najważniejszych przepisów ustawy (art. 10a) stanowi, że wszystkim kredytobiorcom spłacającym zadłużenie regularnie i w należnej wysokości przez okres 20 lat (dla większości kredytobiorców okres ten upływa z końcem 2017 r.), umorzone zostanie w ciężar budżetu państwa pozostałe po tym okresie zadłużenie wobec banku z tytułu skapitalizowanych odsetek od kredytu oraz zadłużenie wobec budżetu państwa z tytułu przejściowego wykupienia odsetek od kredytu. Szacuje się, iż na koniec 2017 r. umorzone zostanie ok. 95% zadłużenia, co faktycznie będzie oznaczało finalizowanie przedmiotowej pomocy państwa. W kolejnych latach będzie ona miała charakter symboliczny.

Wspomniany powyżej przepis nie normuje sytuacji, w której po 20 letnim okresie, niektórym kredytobiorcom może pozostać jeszcze do spłaty zadłużenie wobec banku z tytułu kredytu (kapitału). Stąd w obecnym projekcie proponuje się rozwiązanie takiej sytuacji poprzez umożliwienie kredytobiorcom spłaty pozostałego zadłużenia z tytułu kredytu na podstawie obecnie obowiązujących przepisów z pominięciem przepisów dotyczących przejściowego wykupienia odsetek.

Propozycje zmian w ustawie uwzględniają specyfikę udzielania i spłaty kredytów mieszkaniowych oraz oczekiwania społeczne. Dotyczyć one będą grupy ok. 10-12 tys. kredytobior-

ców rocznie. Według danych zawartych w rozliczeniach PKO BP S.A. (banku obsługującego największy portfel udzielonych kredytów mieszkaniowych) na koniec 2008 r. zadłużeniem z tytułu ww. kredytów obciążonych było **104.809** lokali mieszkalnych, na łączną kwotę **8.771,0 mln zł**, w tym:

- 1) **1.971,0 mln zł** - zadłużeniem wobec banku z tytułu kredytu wraz ze skapitalizowanymi odsetkami;
- 2) **6.800,0 mln zł** - zadłużeniem wobec budżetu państwa z tytułu przejściowego wykupienia odsetek.

Proponowane zmiany w projekcie ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych.

1) Przyjmuje się, że zadłużenie z tytułu kredytów mieszkaniowych na koniec 2009 roku wynosić będzie 8.400 mln zł., w tym

1.	wobec banku ogółem	- 1.760 mln zł,
	z tego, z tytułu:	
	- kredytu	- 480 mln zł,
	- skapitalizowanych odsetek	- 1.280 mln zł,
2.	wobec budżetu państwa z tyt. odsetek przejściowo wykupionych	- 6.600 mln zł

2) zmiany ustawy dotyczyć będą tylko kredytobiorców dokonujących spłat zadłużenia na preferencyjnych warunkach, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 5 oraz art. 11 ust. 6 ustawy,

3) kredytobiorcom dokonującym spłat zadłużenia na ww. warunkach:

- zmniejsza się o 50% zadłużenie z tytułu skapitalizowanych odsetek,
- umarza się 50% zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek,

stanowiących podstawę do zastosowania art. 10 ust. 1 pkt 5 i art. 11 ust. 6 ustawy.

Zakłada się, że w związku z tym:

- z budżetu państwa wydatkowane będą każdorazowo środki na pokrycie należności banków z tytułu zmniejszonego zadłużenia z tytułu skapitalizowanych odsetek,
- umorzone będzie 50% zadłużenia wobec budżetu z tytułu przejściowego wykupienia odsetek. Umorzenie tego zadłużenia nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

Wydatkując środki z budżetu państwa na uregulowanie należności banków z tytułu wykupienia 50% zadłużenia z tytułu skapitalizowanych odsetek, zmniejszeniu ulega kwota odsetek przejściowo wykupionych naliczonych od zadłużenia z tytułu kredytu wraz ze skapitalizowanymi odsetkami.

Warunki spłaty zadłużenia, w tym także zasady i warunki umorzeń zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek pozostają bez zmian, tj. zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o pomocy państwa (...). Kredytobiorcy dokonywać będą spłat zadłużenia na dotychczasowych zasadach na podstawie art. 7, 8 i 11 ustawy.

Kredytobiorcy, którzy nabyli uprawnienia (na podstawie aktualnie obowiązującej ustawy) do umorzenia zadłużenia na podstawie art. 10a, będą mogli skorzystać z umorzenia zadłuże-

nia z tytułu skapitalizowanych odsetek oraz z tytułu przejściowego wykupienia odsetek w sytuacji dokonywania spłat systematycznie przez okres 20 lat.

Zmniejszenie do 50% stanu zadłużenia kredytobiorców z tytułu skapitalizowanych odsetek oraz z tytułu przejściowego wykupienia odsetek dla kredytobiorców dokonujących spłat zadłużenia na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 5 oraz art. 11 ust. 6, (stanowiących ogromne obciążenie w całym zadłużeniu kredytobiorców), zwiększy liczbę kredytobiorców dokonujących całkowitej spłaty zadłużenia co dodatkowo przyczyni się do wzrostu dochodów budżetu państwa z tytułu spłat tzw. jednorazowych dokonywanych na podstawie ww. przepisów.

W niniejszym projekcie proponuje się także możliwość dokonywania spłat zadłużenia z tytułu kredytu lub kredytów przez spółdzielnie mieszkaniowe za swoich członków, pod warunkiem podjęcia uchwały walnego zgromadzenia wyrażającego zgodę na spłatę zadłużenia za członków nie dokonujących spłat.

Propozycja zmiany ustawy wychodzi także naprzeciw potrzebie rozwiązania problemu kredytów tzw. trudnych, powstałych w związku z niedokonywaniem przez kredytobiorców spłat zadłużenia, z powodu trudnej (wręcz tragicznej) sytuacji finansowej lub życiowej, lub wobec których prowadzona jest przez bank bezskuteczna egzekucja należności, lub egzekucja jest nieefektywna tj. jeżeli koszty prowadzonej egzekucji przewyższają kwoty odzyskiwanej należności.

Stworzenie możliwości umorzenia zadłużenia obciążającego kredytobiorców, osoby fizyczne, znajdujące się trwale w trudnej sytuacji finansowej, wskazującej na brak zdolności do spłaty kredytu staje się konieczne i społecznie pożądane, gdyż stwarza ochronę najuboższych rodzin kredytobiorców, od groźby eksmisji z zajmowanego lokalu, tj. utraty podstawowego dobra jakim jest dach nad głową, w związku z wszczęciem przez bank lub spółdzielnię mieszkaniową, egzekucji zadłużenia, lub wobec których prowadzona jest egzekucja.

Mając na celu udzielenie pomocy także tej grupie najuboższych kredytobiorców proponuje się umorzenie zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek, co tym samym zakończy prowadzoną wobec nich egzekucję. Jednocześnie zakłada się, że bank umorzy ww. kredytobiorcom zadłużenie z tytułu kredytu wraz ze skapitalizowanymi odsetkami.

Aktualnie obowiązujące przepisy ustawy nie dają bankom możliwości rozwiązania problemu kredytów trudnych tj. umorzenia zadłużenia w przedstawionych powyżej sytuacjach. Według stanu na koniec sierpnia 2008r. w windykacji prowadzonej przez bank są 242 kredyty, a stan zadłużenia wobec banku z tytułu kredytu i skapitalizowanych odsetek wynosi 5,1 mln zł, oraz wobec budżetu państwa z tytułu odsetek przejściowo wykupionych - 14,3 mln zł.

Projekt nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, o których mowa w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje ustawa.

Projektowana zmiana ma znaczenie dla kredytobiorców:

- spółdzielni mieszkaniowych,
- członków spółdzielni,
- osób fizycznych

posiadających lokale mieszkalne obciążone zadłużeniem z tytułu kredytów mieszkaniowych objętych pomocą państwa w ich spłacie.

2. Konsultacje społeczne.

W ramach konsultacji społecznych projekt będzie umieszczony na stronie internetowej, przekazany zainteresowanym bankom, organizacjom społecznym i związkom rewizyjnym spółdzielczości mieszkaniowej.

3. Wpływ ustawy na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowana nowelizacja nie ma wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Jej wpływ na budżet państwa po stronie wydatków budżetowych jest jednorazowo duży, jednakże w okresie kolejnych 4 lat zrównoważony dochodami budżetowymi pochodzącymi od kredytobiorców z tytułu spłaty zadłużenia budżetowego.

Dla oceny skutków finansowych należy wziąć jednakże pod uwagę:

- 1) liczbę zadłużonych lokali mieszkalnych, która na koniec IV kw. 2008 r. wynosiła ponad 104,8 tys. (według rozliczeń PKO BP S.A.);
- 2) roczne wydatki na wykup odsetek od kredytów mieszkaniowych, zaplanowane na 2009 r. w kwocie 150 mln zł;
- 3) roczne wpływy do budżetu państwa, pochodzące ze spłat zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek, zaplanowane na 2009 r. w kwocie 130 mln zł;
- 4) stan wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu przejściowego wykupienia odsetek na koniec IV kw. 2008 r. w kwocie 6.800,0 mln zł ;
- 5) roczną kwotę umorzeń ww. wierzytelności Skarbu Państwa – w 2008 r. ok. 233 mln zł.

Ponadto należy podkreślić, iż na koniec 2017 r. nastąpi systemowe oddłużenie, w ciężar budżetu państwa, przeważającej liczby – ok. 85 - 90 % – kredytobiorców regularnie spłacających zadłużenie z tytułu kredytu od 1998 r.

Projektowane zmiany spowodują:

- 1) dodatkowe zmniejszenie liczby zadłużonych lokali mieszkalnych w skali roku od około 3 do 5 tysięcy,
- 2) zmniejszenie zadłużenia z tytułu skapitalizowanych odsetek podlegającego umorzeniu w ciężar budżetu państwa na koniec 2017 roku,
- 3) zmniejszenie zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek podlegającego umorzeniu na koniec 2017 roku.

Średnio rocznie spłat zadłużenia na preferencyjnych warunkach dokonuje ponad 7 tysięcy kredytobiorców. Zakłada się że w związku z wprowadzoną zmianą ustawy liczba kredytobiorców dokonujących całkowitych spłat zadłużenia wyniesie od 10 do 12 tysięcy rocznie, a więc zwiększy się od około 43% do 71%.

Wydatki roczne na wykup odsetek skapitalizowanych wynikające z aktualnie obowiązujących przepisów (art. 11 ust. 6) wynoszą średnio 20 mln. zł. Zmniejszenie zadłużenia z tytułu skapitalizowanych odsetek o 50% stanowiących podstawę do dokonania całkowitej spłaty na podstawie ww. przepisu spowoduje wzrost wydatków z budżetu państwa na wykup odsetek skapitalizowanych rocznie o około 10 mln zł.

Należy przy tym podkreślić, że corocznie z budżetu państwa wydatkowane są środki na przejściowy wykup odsetek (na 2009 rok planowane na 150 mln zł), które w sytuacji wprowadzenia proponowanych zmian uległyby zmniejszeniu.

Natomiast roczne dochody budżetu państwa z tytułu spłat zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek na preferencyjnych warunkach o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt. 5 i art. 11 ust. 6 wynoszą średnio około 70 - 80 mln zł. Wprowadzona nowelizacją ustawy zmiana spowoduje z jednej strony mniejsze kwoty wpływów do budżetu państwa spowodowane zmniejszeniem o 50% podstawy do dokonywanych spłat z tytułu przejściowego wykupienia odsetek, z drugiej zaś strony poprzez zwiększenie liczby kredytobiorców dokonujących całkowitych spłat zadłużenia spowoduje wzrost dochodów z tego tytułu. Szacuje się że roczne dochody budżetu państwa z tytułu spłat na preferencyjnych warunkach wynosić będą od 50 mln zł. do 70 mln zł, a nawet mogą się utrzymywać na dotychczasowym poziomie.

Niezależnie od powyższego proponowane zmiany wpłyną na uruchomienie większego zainteresowania przekształceniami własnościowymi oddłużonych lokali mieszkalnych co powoduje również wpływy do budżetu państwa z tytułu zwrotu nominalnych kwot umorzenia kredytów dokonanego przy dostatecznym rozliczeniu kosztów budowy.

4. Wpływ ustawy na rynek pracy.

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ ustawy na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, ani na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ ustawy na sytuację i rozwój regionalny.

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionów.

7. Zgodność projektu z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 6 maja 2009 r.

BAS-WAL-821/09

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
o zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o
zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów
mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji
bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Tadeusz Kopec)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2009 r. Nr 5, poz. 47) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony do zaopiniowania poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych zakłada m.in. rozciągnięcie stosowania przepisów ustawy (z wyłączeniem przepisów dotyczących przejściowego wykupu odsetek) do spłaty pozostałego po 20 latach systematycznej i terminowej spłaty zadłużenia tytułu kredytu (art. 1 pkt 1 projektu), zmniejszenia zadłużenia z tytułu skapitalizowanych odsetek, umorzenie części zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek (art. 1 pkt 2 projektu), przeznaczenie z budżetu państwa środków finansowych na spłatę wierzytelności banków z tytułu zmniejszenia zadłużenia z tytułu kapitalizowanych odsetek, możliwość spłaty części zadłużenia członków spółdzielni przez spółdzielnie mieszkaniową (art. 1 pkt 3 projektu, w zakresie w jakim dotyczy nowego art. 12b ustawy; niemniej należy zaznaczyć, że projektowany przepis art. 12b ust. 2 jest niezrozumiały, gdyż nie wiadomo, do jakiego przepisu odsyła), możliwość częściowego oddłużenia osób znajdujących się trwale w trudnej sytuacji finansowej (art. 1 pkt 3 projektu, w zakresie w jakim dotyczy nowego art. 12c ustawy).

Ustawa ma wejść w życie 1 stycznia 2010 r.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

W kontekście przewidzianych w opiniowanym projekcie rozwiązań należy zwrócić uwagę na wspólnotowe regulacje z zakresu pomocy publicznej. Zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (dalej: TWE), z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji przez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

Przepis art. 87 ust. 2 lit. a) TWE stanowi, że zgodna ze wspólnym rynkiem jest pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom, pod warunkiem, że jest przyznawana bez dyskryminacji związanej z pochodzeniem produktów.

Zgodnie z art. 88 ust. 3 TWE Komisja Europejska jest informowana, w czasie odpowiednim do przedstawienia swoich uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy. Państwo członkowskie nie może wprowadzić w życie projektowanych środków, dopóki Komisja Europejska nie zakończy procedury oceny projektowanych rozwiązań.

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt w projektowanych art. 11b i 12b ust. 1 nowelizowanej ustawy przewiduje zmniejszenie zadłużenia z tytułu odsetek skapitalizowanych oraz umorzenie części zadłużenia z tytułu przejściowego wykupu odsetek wobec kredytobiorców spłacających kredyty na preferencyjnych warunkach. Zgodnie z uzasadnieniem do projektu ustawy, zakłada się w związku z tym każdorazowe wydatkowanie z budżetu państwa środków na pokrycie należności banków z tytułu zmniejszonego zadłużenia z tytułu skapitalizowanych odsetek oraz umorzenie części zadłużenia wobec budżetu państwa z tytułu przejściowego wykupienia odsetek. Nie można zgodzić się z twierdzeniem zawartym w uzasadnieniu, że nie spowoduje to skutków finansowych dla budżetu państwa.

Pomoc w spłacie kredytów jest pomocą na rzecz kredytobiorców i na rzecz banków. Choć niewątpliwie jest to pomoc publiczna, to wydaje się, że nie będzie miała wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi, a także nie zakłóca konkurencji przez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom, a zatem nie jest objęta zakresem art. 87 TWE. Ewentualnie, w zakresie, w jakim jest to pomoc dla kredytobiorców, może być uznana za dozwoloną w świetle art. 87 ust. 2 lit. a) TWE (pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom). Ostateczna ocena dopuszczalności tego rozwiązania należy jednak do Komisji Europejskiej.

Projektowany przepis art. 12c nowelizowanej ustawy przewiduje umorzenie zadłużenia wobec Skarbu Państwa osób znajdujących się trwale w trudnej sytuacji finansowej.

Do projektowanego art. 12c nowelizowanej ustawy mają odpowiednie zastosowanie te same uwagi, co do projektowanych art. 11b i 12b ust. 1 ustawy.

IV. Konkluzje

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych przewiduje udzielanie pomocy publicznej na rzecz niektórych kredytobiorców.

Projekt powinien zostać, w trybie art. 88 ust. 3 TWE, notyfikowany Komisji Europejskiej, do której należy ostateczna ocena dopuszczalności proponowanej pomocy publicznej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego i Międzynarodowego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, 6 maja 2009 r.

BAS-WAL-822/09

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
dotycząca możliwości uznania przedstawionego poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów
mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji
bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Tadeusz Kopec) za projekt ustawy wykonującej
prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu

Stosownie do art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu, projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej jest projekt ustawy mającej na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Przedstawiony do zaopiniowania poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych zakłada m.in. rozciągnięcie stosowania przepisów ustawy (z wyłączeniem przepisów dotyczących przejściowego wykupu odsetek) do spłaty pozostałego po 20 latach systematycznej i terminowej spłaty zadłużenia tytułu kredytu (art. 1 pkt 1 projektu), zmniejszenia zadłużenia z tytułu skapitalizowanych odsetek, umorzenie części zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek (art. 1 pkt 2 projektu), przeznaczenie z budżetu państwa środków finansowych na spłatę wierzytelności banków z tytułu zmniejszenia zadłużenia z tytułu kapitalizowanych odsetek, możliwość spłaty części zadłużenia członków spółdzielni przez spółdzielnie mieszkaniową (art. 1 pkt 3 projektu, w zakresie w jakim dotyczy nowego art. 12b ustawy), możliwość częściowego oddłużenia osób znajdujących się trwale w trudnej sytuacji finansowej (art. 1 pkt 3 projektu, w zakresie w jakim dotyczy nowego art. 12c ustawy).

Opiniowany projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej. Projekt ustawy nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego i Międzynarodowego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

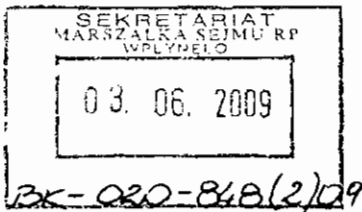
Michał Królikowski

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAŁGORZATA KRASNODEBSKA-TOMKIEL

DDO - 500 - 26 (.2.) / 2009 / AF

Warszawa, dnia 29 maja 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na pismo z dnia 21 maja 2009 r. (sygnatura pisma: PS/39/09), zawierające wniosek o wydanie opinii *do projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych.* uprzejmie informuję, iż w dniu dzisiejszym została wydana opinia Nr 28. / 2009 / P / AF, którą przekazuję w załączeniu.

Z poważaniem,

up. PREZESA
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
WICEPREZES
Jarosław Król

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MALGORZATA KRASNODEBSKA-TOMKIEL

DDO – 500 – 26 (22) / 2009 / AF

Warszawa, dnia 29 maja 2009 r.

Opinia Nr 28 / 2009 / P / AF

do projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (zwanego dalej projektem).

W związku z pismem Marszałka Sejmu z dnia 21 maja 2009 r. (znak PS-39/09), zawierającym wniosek o wydanie opinii do projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych, działając na podstawie art. 12 ust. 1 oraz 16a ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o pomocy publicznej”, stwierdzam co następuje.

Zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w Traktacie, jest nie do pogodzenia z regulami wspólnego rynku – w zakresie, w jakim narusza wymianę między Państwami Członkowskimi – wszelka pomoc udzielana przez Państwo lub ze źródeł państwowych, bez względu na formę, która przez uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorstw lub niektórych gałęzi produkcji zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem.

Oznacza to, iż wsparcie dla przedsiębiorcy (podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą) podlega przepisom o pomocy publicznej, o ile jednocześnie spełnione są następujące przesłanki:

1. udzielane jest ono przez państwo lub ze środków państwowych,
2. przedsiębiorca uzyskuje przysporzenie na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
3. ma charakter selektywny (uprzywilejowuje określonego lub określonych przedsiębiorców albo produkcję określonych towarów),
4. grozi zakłóceniem lub zakłóca konkurencję oraz wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi UE.

Przedłożony do zaopiniowania poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych (...) zakłada m.in.: rozciągnięcie stosowania przepisów zmienianej ustawy (z wyłączeniem przepisów dotyczących przejściowego wykupu odsetek) do spłaty pozostałego po 20 latach systematycznej i terminowej spłaty zadłużenia z tytułu kredytu (art. 1 pkt 1 projektu), zmniejszenie zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek (art. 1 pkt 2 projektu), przeznaczenie

z budżetu państwa środków finansowych na spłatę wierzytelności banków z tytułu zmniejszenia zadłużenia członków spółdzielni przez spółdzielnie mieszkaniową (art. 1 pkt 3 *projektu* w zakresie w jakim dotyczy nowego art. 12b ustawy), oraz możliwość częściowego oddłużenia osób znajdujących się trwale w trudnej sytuacji finansowej (art. 1 pkt 3 *projektu*, w zakresie w jakim dotyczy nowego art. 12.c ustawy).

W kontekście przesłanek wskazanych w art. 87 ust. 1 TWE należy zauważyć, iż wsparcie, o którym mowa w przedłożonym do zaopiniowania projekcie, polega na ułatwieniu spłaty kredytów mieszkaniowych osobom zajmującym lokale obciążone kredytem zaciągniętym przez spółdzielnię mieszkaniową, przy czym spółdzielnia ma obowiązek prowadzenia analitycznej ewidencji zadłużenia z tytułu kredytu wraz z odsetkami z podziałem na poszczególne lokale. **Przedmiotowe wsparcie nie wiąże się zatem z przysporzeniem korzyści na rzecz przedsiębiorców (spółdzielni lub banku), które mogłoby zakłócić konkurencję na wspólnym rynku.**

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, iż *projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych (...)* **nie przewiduje udzielania pomocy publicznej** w rozumieniu art. 87 ust. 1 TWE. Nie stanowi on zatem programu pomocowego i **nie podlega notyfikacji** Komisji Europejskiej w trybie art. 88 ust. 3 TWE.

UJEDZIECZENIA
URZĘDZON KONTREKUCJI KONSUMENTÓW
UJEDZIECZENIA
Janusz Kniś

KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

NACZELNY ORGAN SAMORZĄDU SPÓŁDZIELCZEGO

00-013 Warszawa, ul. Jasna 1, Skrytka pocztowa 16
e-mail: krs@krs.com.pl, http://www.krs.com.pl

tel. +48 22/596-43-00, +48 22/596-45-00
tel./fax +48 22/827-43-21

Warszawa 01.06.2009 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. Uz-020-00233

Data wpływu 04.06.2009

Szanowny Pan

Lech Czapla

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

Dziękuję uprzejmie za przekazanie mi przy piśmie z dnia 20 maja 2009 r. znak PS/89 09 poselskiego projektu nowelizacji ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych.

Projekt ten zasługuje na poparcie jako zgodny z oczekiwaniami środowiska społecznego spółdzielczości mieszkaniowej.

Dotyczy to w szczególności:

- Unormowania sytuacji jakie mogą powstać po 20 letnim okresie spłaty kredytu.
- Zwiększenia ulg dla członków w spłacie skapitalizowanych odsetek oraz odsetek wykupywanych przez budżet państwa.
- Dodatkowej ulgi dla najniżej sytuowanych materialnie członków, którzy zalegają z płatnościami zobowiązań związanych z obsługą kredytów.

2 wyparami racunku
PRZEWODNICZĄCY
ZGROMADZENIA OGÓLNEGO
KRAJOWEJ RADY SPÓŁDZIELCZEJ
[Signature]
Jerzy Jankowski

Warszawa, 10 czerwca 2009 r.

GP-LS-MJ-070-1/09/ 1222 /2009

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. ....

Data wpływu 12. 06. 2009

Pan

Lech Czapla

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie,

W nawiązaniu do pisma z dnia 20 maja 2009 r. (znak PS-89/09) dotyczącego poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych przedstawiam następujące stanowisko Narodowego Banku Polskiego.

W proponowanej zmianie ustawy podstawowe zastrzeżenie budzi propozycja umorzenia zadłużenia z tytułu kredytu mieszkaniowego osobom o niskich dochodach, wobec których wszczęto postępowanie egzekucyjne, co może być sprzeczne z zasadą równości społecznej. W przypadku pogorszenia sytuacji dochodowej gospodarstwa domowego należy stosować przejściowe zawieszenie spłaty długu, które w pewnych sytuacjach (np. niska emerytura) może mieć charakter trwały. Jednocześnie zadłużeniem wobec budżetu powinna zostać obciążona hipoteka lokalu ustanowiona na ograniczonym prawie rzeczowym, jakim jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Umożliwi to odzyskanie należności państwa w momencie sprzedaży lokalu przez następców prawnych obecnego zamieszkującego.

Istotne wątpliwości budzi też idea umorzenia w ciężar budżetu, kapitalizowanych odsetek po 20 letnim okresie spłaty kredytu. Jest to, w odróżnieniu od umorzenia odsetek wykupionych przez budżet, dodatkowy wydatek budżetu, w dodatku słabo uzasadniony biorąc pod uwagę olbrzymią skalę dotychczasowych subsydiów do tych mieszkań. Ich wyrazem jest obecny koszt obsługi zadłużenia (poniżej 150 złotych za mieszkanie 50 metrów kwadratowych), nieporównywalny z obecnymi kosztami za podobne mieszkanie.

Uwagi szczegółowe:

1. Treść art.1 pkt 1 projektu ustawy, dodającego art. 10a ust. 3 w zmienianej ustawie, **może stanowić ingerencję na niekorzyść banków w treść stosunków umownych między bankami a kredytobiorcami**. Proponowany zapis art. 10a ust. 3 ma stanowić, że po spełnieniu warunków określonych w dotychczas obowiązującym art. 10a ust. 1-2, do kredytu mają nadal zastosowanie przepisy ustawy z wyłączeniem przepisów dotyczących przejściowego wykupu odsetek. Zgodnie z zapisami aktualnie obowiązującej ustawy, budżet państwa przekazuje bankom środki w wysokości określonego w art. 5a oprocentowania kredytów. Proponowany zapis art. 10a ust. 3 sugeruje, że Skarb Państwa nie będzie przekazywał bankom odsetek od pozostającej do spłaty kwoty kredytu w przypadku kredytobiorców określonych w art. 10a ust. 1-2 ustawy, przy jednoczesnym pozostawieniu tym kredytobiorcom części uprawnień wynikających z ustawy (m.in. prawa do zawieszenia spłat kredytów w związku z art. 8a ustawy oraz prawa do zaliczania spłat w pierwszej kolejności do kwoty kredytu ze skapitalizowanymi odsetkami).
2. Treść art. 1 pkt 2 projektu ustawy (dodającego art. 11b w zmienianej ustawie) jest niejasna. W myśl tego artykułu kredytobiorcom, którzy spełnili warunki określone w art. 10 ust 1 pkt 5 i 11 ust. 6, umarza się 50% zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek. Jednocześnie zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą (art. 10 ust. 1 pkt 5) i art. 11 ust. 6, kredytobiorcy ci mają prawo do umorzenia zadłużenia z tytułu odsetek wynikających z przejściowego wykupienia odsetek od kredytów mieszkaniowych przez Skarb Państwa, w wysokości 70% całości zadłużenia z tytułu kredytu. W związku z tym **nie jest jasne czy 50% umorzenie kwoty odsetek następuje przed czy po zastosowaniu 70% umorzenia** wynikającego z art. 10 ust. 1 pkt 5 i art. 11 ust. 6. W pierwszym przypadku kwota wynikająca z 70% umorzenia byłaby wyższa. Wydaje się, że dla uniknięcia tej niejasności wskazane byłoby, zamiast proponowanego przez projektodawców dodania art. 11b, bezpośrednio określenie kwoty umorzonego zadłużenia

(w tym kwoty umorzonego zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek od kredytów mieszkaniowych i odsetek skapitalizowanych), poprzez odpowiednią zmianę art. 10 ust. 1 pkt 5 i 11 ust. 6 ustawy.

3. W myśl art. 1 pkt 2 projektu ustawy (dodającego art. 11b w zmienianej ustawie) kredytobiorcy nabywaliby prawo do zmniejszenia o 50% zadłużenia z tytułu odsetek skapitalizowanych. W artykule tym nie określono, **czy i kto zrekompensuje bankom straty wynikające z redukcji zadłużenia kredytobiorców z tytułu skapitalizowanych odsetek**. Należy sądzić, że intencją projektodawców ustawy było, aby rekompensaty z tytułu zmniejszenia zadłużenia dokonywał Skarb Państwa, jak sugeruje proponowany zapis art. 12b. W takim przypadku dla uniknięcia niejasności należałoby to jednak bezpośrednio zapisać w proponowanym artykule 11b.
4. Wydaje się, że należałoby dokonać uzupełnień w art. 1 pkt 3 projektu ustawy, dodającym art. 12b i 12c w zmienianej ustawie. W proponowanym art. 12 b ust. 3 **nie precyzuje się, w jakim czasie ma nastąpić zwrot wierzytelności**. Ponieważ wierzytelności te mogą mieć znaczną wartość wydaje się, że członkowie spółdzielni powinni mieć prawo do rozłożenia tych spłat na raty. W takim przypadku należałoby też rozstrzygnąć, czy spółdzielnia przysługuje roszczenie tylko do zwrotu kwoty głównej określonej w art. 12b wierzytelności, czy także odsetek (ewentualnie określić wysokość lub też maksymalną wysokość odsetek).
5. Proponowany zapis art. 12c ust. 1 zmienianej ustawy stanowi, że po spełnieniu warunków określonych w 12c ust. 1 pkt 1 i 2, zadłużenie wobec Skarbu Państwa podlega umorzeniu przez bank. Dla jasności **należałoby sprecyzować, czy umorzeniu podlega zadłużenie z tytułu spłaty przez Skarb Państwa za kredytobiorcę odsetek**, o których mowa z art. 6 ust. 1 ustawy, **czy także należności wobec Skarbu Państwa z tytułu wykonania przez niego poręczenia**, o którym mowa w art. 1a ustawy. Należałoby również doprecyzować art. 12c ust. 2. Wydaje się, że ustęp ten dotyczy sytuacji, gdy bank w związku z niespłaceniem przez kredytobiorcę należności z tytułu kredytu mieszkaniowego, dochodzi spłaty od poręczyciela. W proponowanej treści art. 12c ust. 2 stwierdza się, że po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 bank odstępuje od egzekucji względem poręczyciela, przeciwko któremu dochodzi roszczenia. Odstąpienie od egzekucji powinno jednak dotyczyć tej części należności, która została spłacona przez Skarb Państwa w związku art. 6 ust 1 i 1a ustawy. Jeżeli odstąpienie od egzekucji dotyczyłoby także pozostałej części zobowiązań kredytobiorcy wobec banku,

to w artykule tym należałoby określić także sposób zrekompensowania bankowi strat wynikających z odstąpienia od egzekucji.

6. **Jest niejasne**, dlaczego opisane w proponowanym art. 12c ust. 1, **łącznie kryterium niskiego dochodu w kwartale poprzedzającym dzień złożenia wniosku i kryterium wszczęcia przed dniem wejścia w życie postępowania egzekucyjnego** dotyczącego zadłużenia z tytułu kredytu, jest jedyną przesłanką umożliwiającą wystąpienie z wnioskiem o umorzenie kredytu. Kredytobiorcy, którzy mimo niskiego dochodu spłacają regularnie kredyt oraz kredytobiorcy, w stosunku do których wszczęto postępowanie egzekucyjne po dniu wejścia w życie ustawy, byłiby w takim przypadku z niezrozumiałych powodów w bardziej niekorzystnej sytuacji niż kredytobiorcy spełniający warunki określone w art. 12c ust. 1.
7. Ze względów legislacyjnych **należy uzupełnić projekt tak, aby spełniał wymogi przewidziane w *Zasadach techniki prawodawczej***, określone rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U.Nr 100, poz.908) – przypis pierwszy w projekcie jest niepełny oraz brak jest przypisu drugiego.

z poważeniem

Prz